

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของชาว
ไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม กรณีศึกษา: ชุมชนแหลมนก
ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

Factors influencing the coexistence in a multicultural
society of Thai Buddhists and Muslims Case Study: Laem
Nok Community, Ban Na Subdistrict, Mueang District,
Pattani Province

ประจวบ ทองศรี *

อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

***Corresponding Author E-mail:** prachuab.t@psu.ac.th

Received: January 2, 2022

Revised: June 2, 2022

Accepted: June 17, 2022

Available: June 30, 2022

Abstract

The purpose of this mixed method research was to study the factors influencing the peaceful coexistence among Thai Buddhists, and Thai Muslims In the area of Laem Nok Community, Bana Sub-district, Mueang District, Pattani Province and to study the guidelines for maintaining relationships between Thai Buddhists and Thai Muslims in the Laem Nok community during the unrest under the concept of the importance of coexistence by using the study method from the document In-depth interviews, observations, group discussions and using questionnaires. The results of the study found that 1) factors influencing the normal coexistence between Thai Buddhists and Thai Muslims In the Laem Nok community area, Bana sub-district, Muang district, Pattani province consisted of: 1.1) Common practices in the community Overall, it was at a moderate level ($\bar{X}$ =3.02) 1.2) on activities and interactions together. Overall, it was at a moderate level ($\bar{X}$ =3.09) and 1.3). Overall, it was at a moderate level ($\bar{X}$ =3.02). and Thai Muslims in the Laem Nok community In Pattani Province, it was found that reconciliation and peaceful processes should be used as a means of preserving the relationship of people in the community. To achieve mutual understanding, namely 2.1) the cooperation of the

people in the community 2.2) the understanding of the people in the community.

Keywords:

Factors influencing the coexistence, Multicultural Society, Guidelines for maintaining relationships

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงผสมผสานวิธีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และเพื่อศึกษาแนวทางในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ในช่วงเหตุการณ์ความไม่สงบ ภายใต้กรอบแนวคิดความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย 1.1) ด้านการปฏิบัติร่วมกันในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$) 1.2) ด้านกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.09$) และ 1.3) ด้านการพัฒนาร่วมกันในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$) นอกจากนี้แนวทางในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ชุมชนแหลมนก จังหวัดปัตตานี พบว่า ควรใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีเป็นวิธีการรักษาความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อกัน คือ 2.1) การร่วมมือกันของคนในชุมชน 2.2) การทำความเข้าใจกันของคนในชุมชน

คำสำคัญ:

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกัน, สังคม
พหุวัฒนธรรม, แนวทางรักษาความสัมพันธ์

บทนำ

ความหลากหลายทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความหมายแตกต่างกันเนื่องจากกระบวนการคิดและสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคม และการศึกษาซึ่งเป็นตัวกำหนดให้บุคคลมีความคิดความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำในลักษณะที่ต่างกันอย่างยิ่ง สามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการปฏิสัมพันธ์กัน และมีความจำเป็นที่สมาชิกในสังคมต้องเรียนรู้ถึงระเบียบแบบแผนของแต่ละวัฒนธรรมตามมารยาทของกันและกัน ในแต่ละสังคมเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นและนำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยของการอยู่ร่วมกัน (นิติไทย นัมคณิสสรณ์, 2554: 1) ซึ่งวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตในสังคม วัฒนธรรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น วัฒนธรรม เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม มนุษย์เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นไม่ใช่เกิดขึ้นมาเองหรือติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด มีการยอมรับร่วมกันของคนในสังคมนั้นเกิดจาก การเรียนรู้ มีการถ่ายทอดสด สามารถเปลี่ยนแปลงได้และอาจจะสลายลงไปได้ หากไม่มีการรักษามันไว้ (ยศ สันตสมบัติ, 2556) วัฒนธรรมในความหมายของกวีนักคิดชาวไทย คือ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ หมายถึงสิ่งเจริญหรือการคงไว้ซึ่งเจริญงอกงามอันเป็นสิ่งที่มนุษย์กระทำขึ้นมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ วัฒนธรรมในสามหมายที่สมบูรณ์จึงหมายถึง"วิถีชีวิตคือหนทางที่ชีวิตดำเนินไป" ดังนั้น ทุกเรื่องของชีวิตจึงต้องมีวัฒนธรรมเป็นทางดำเนิน (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, 2553 : 99)

สังคมพหุวัฒนธรรมความหลากหลายในการอยู่ร่วมกันเป็นแนวคิดในเรื่องการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายกลายเป็นประเด็นร่วมทางสังคมประชาชาติทั่วโลก ด้วยเหตุผลที่ว่าด้วยโลกทัศน์

รัฐชาติ ชาติพันธุ์ กลายเป็นประเด็นของความขัดแย้งกันในเชิงรัฐชาติ และความเป็นเอกภาพภายใต้ความแตกต่างหลากหลายและการอยู่ร่วมกันภายใต้วิถีของความแตกต่าง เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม เพราะประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม การเรียนรู้ความแตกต่างเพื่อป้องกันความแตกแยก จึงเป็นสิ่งสำคัญที่คนไทยพึงปฏิบัติ เพื่อพัฒนาชาติไทยให้เจริญก้าวหน้าและสงบสุข เมื่อพิกัดไปที่ความเป็นพหุวัฒนธรรมจะพบว่า อัตลักษณ์ของสังคมพหุวัฒนธรรม อัตลักษณ์คือสิ่งสะท้อนความเป็นตัวตนของบุคคลหรือสังคมนั้นๆ สังคมพหุวัฒนธรรมมีอัตลักษณ์สำคัญ คือ การอยู่ร่วมกันของผู้คนท่ามกลางความหลากหลายอย่างกลมกลืน ซึ่งความหลากหลายที่ปรากฏในสังคมพหุวัฒนธรรม ได้แก่ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ ภาษา วิถีการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี และวัฒนธรรม (T.H. Marshall, 1950) ซึ่งจากความหลากหลายข้างต้น ทำให้สังคมพหุวัฒนธรรมมีความยืดหยุ่นสูง และเกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอย่างกลมกลืน แนวทางที่เป็นหลักการสากลคือการเข้าไปส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน โดยมีหลักการเคารพและการยอมรับความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่าง สมาชิกในสังคมควรเปิดใจให้กว้าง เพื่อยอมรับความแตกต่างที่เกิดขึ้น และพยายามปรับตัวให้เข้ากับคนทุกเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม มีความระมัดระวังในการกระทำและคำพูด ที่อาจนำมาซึ่งความแตกแยกขัดแย้ง ตลอดจนเคารพในหน้าที่ สิทธิเสรีภาพของกันและกัน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมทั้งควรยึดแนวทางปฏิบัติ

พหุวัฒนธรรมทางศาสนา คือ ความหลากหลายของเชื้อชาติ ทำให้เกิดการนับถือหรือถือปฏิบัติในวิถีที่แตกต่างหมายถึงศาสนาจะเป็นเงื่อนไขของความแตกต่างในการอยู่ร่วมกันสะท้อนคิดเห็นการอยู่ร่วมกันภายใต้วิถีต่างศาสนาทำให้เกิดการเรียนรู้กลายเป็นพหุลักษณะที่

แตกต่างกันแต่ก็อยู่ด้วยกันภายใต้ความแตกต่างหลากหลายเหล่านั้น การเป็นอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของศาสนาที่แม้จะมีความแตกต่างกันแต่ก็ปฏิบัติตามหลักของศาสนาที่ตัวเองนับถือนัยหนึ่งไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกันและกัน ซึ่งการที่มนุษย์ มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในรูปของกฎระเบียบหรือกฎหมาย และมีคุณธรรม จริยธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีส่วนร่วม กิจกรรมต่างๆ ของสังคมเช่นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครองการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนการปฏิบัติตามคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ จะทำให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (คมกริช ขาญณรงค์, 2555)

สภาพสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์และแตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องความหลากหลายในสังคม อันได้แก่ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม การแต่งกาย อาหาร และวิถีความเป็นอยู่ เป็นต้น แม้สังคมจะมีความหลากหลาย แต่ภาพลักษณ์การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขแสดงให้เห็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจกันบ้าง แต่ก็สามารถ พุดคุยตกลงกันตามวิถีชาวบ้านทำให้อยู่ร่วมกันมาได้อย่างต่อเนื่อง จวบจนกระแสดความเจริญทางวัตถุ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ การสื่อสาร การเปิดกว้างทางด้านข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้คนสามารถเรียนรู้ไปทั่วทุกมุมโลก มีสิทธิ เสรีภาพ และต่างปกป้องรักษาสหิทธิส่วนบุคคล และอยู่กับความเป็นวัตถุนิยมจนละเลยความรู้สึกทางจิตใจความเอื้ออาทรต่อกัน หรือความเป็นอยู่วิถีชีวิตแบบเดิมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน เมื่อชาวบ้านห่างเหินกันโดยไม่พุดคุยกันแต่ให้ความสำคัญในการอยู่อย่างมีความสุขกับวัตถุสิ่งของที่ได้หามาได้ โดยไม่คำนึงว่าผู้ใดจะเดือดร้อนผู้ใดจะเสียใจผู้ใดจะสูญเสียขอให้ได้สิ่งนั้นมา นั่นคือความสำเร็จความสุขของชีวิตคนในปัจจุบันต่างคนต่างเปลี่ยนวิถีชีวิตดังกล่าวแม้ไม่ทั้งหมด

แต่สิ่งที่เปลี่ยน เพียงเล็กน้อยหรือ บางคนบางส่วนแต่ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ตลอดจนภาพลักษณ์ ค่านิยมของสังคมเริ่มเปลี่ยนไป ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงอาจจะยังไม่เปลี่ยนแต่โดนครอบงำด้วยวิธีดังกล่าวนี้ นี่อาจเป็นเพียงข้อสันนิษฐานหรือเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สังคมในพื้นที่สามจังหวัดเปลี่ยนแปลงไป และไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอื่นใดสิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในสังคมที่มีความหลากหลายนี้ในเบื้องต้นคือความเข้าใจซึ่งกันและกันความจริงใจที่มีให้ต่อกันตลอดจนความเข้มแข็งในตัวบุคคล และกลุ่มคนในชุมชน เพื่อเป็นเกราะป้องกันปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มคนตลอดจนมุมมองจากคนนอกพื้นที่นั้น (สถานวิจัยพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2553)

ชุมชนบ้านแหลมนกเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งสภาพในชุมชนมีการพัฒนาชุมชนให้มีความเรียบร้อย สะอาดและเป็นชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วย ป่าชายเลนเรื่องอาหาร อาชีพ เพราะเป็นหมู่บ้านที่ติดกับทะเลเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีความร่มเย็นในชุมชน มีความทันสมัยโดยไม่ลืมรากเหง้ายังดำรงไว้ซึ่งการอนุรักษ์ทั้งในรูปวัฒนธรรมตลอดจนวิถีดั้งเดิม ที่ความแตกต่างสามารถอยู่ด้วยกันอย่างปกติสุข ถึงแม้เส้นบางๆ ที่ดูเหมือนแยกพวกคนออกเป็นกลุ่มตามคติ ความเชื่อ และความศรัทธาไม่ว่าจะเป็น พุทธ และอิสลาม ไม่อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตสังคมปัจจุบัน ในท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความหวาดกลัว ความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน อะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามศาสนาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก เมืองปัตตานี ยังสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขและยังคงมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีดังเช่นในอดีต ถึงแม้ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงอาจสร้างผลกระทบแก่ชุมชนบ้าง แต่ไม่ได้บั่นทอนหรือทำลายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่างศาสนาในชุมชนแห่งนี้ได้โดยชุมชนบ้านแหลมนกมีแนวทางในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและ

ไทยมุสลิมไม่เกิดความขัดแย้งในชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในชุมชนแหลมนก เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมศาสนาวิถีชีวิต การอยู่ร่วมกันของชุมชนที่มีทั้งไทยพุทธและอิสลามอาศัยอยู่ในชุมชน บ้านแหลมนกเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม และในท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ ทำให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยอิสลามเกิดความหวาดระแวงต่อกันแต่ในชุมชนแหลมนกคนไทยพุทธและอิสลามสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึง ปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข และสำรวจความคิดเห็นของ ประชาชนเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้ในท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบชุมชนแหลมนกมีแนวทางในการรักษาความสัมพันธ์อย่างไร เพื่อนำ ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางและเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ในช่วงเหตุการณ์ความไม่สงบ

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม กรณีศึกษา: ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism)

เกษม เพ็ญภินันท์ (2552) ได้อธิบายว่า พหุวัฒนธรรมเป็น มโนทัศน์ที่เกิดขึ้นช่วงปลาย ทศวรรษ 1970 ในประเทศออสเตรเลียและ แคนาดา โดยมีสาเหตุจากความขัดแย้งเรื่องนโยบายการกีดกันทาง วัฒนธรรมของรัฐ ปัญหาการแบ่งแยก กีดกันชนพื้นเมืองออกจากพื้นที่ ทางสังคม ปัญหาการ ควบคุมรูปแบบทางวัฒนธรรม ซึ่งร่างขึ้นโดย ชาวยุโรปเป็นกลุ่มคนที่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง ไปจากลักษณะ วัฒนธรรมและวิถีในการดำเนินชีวิตแบบกระแสหลัก แม้กระทั่งการใช้ ภาษาถิ่นหรือ ภาษาอื่นๆ แทนที่จะใช้ภาษาทางการ นอกจากนี้ยังรวม ถึงการละเลยต่อวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง ดั้งเดิม ปัญหาดังกล่าวนี้เป็น สิ่งยอมรับได้ยากในสังคมเสรีนิยมและรัฐประชาธิปไตยที่สิทธิเสรีภาพ ขึ้น พื้นฐานและความเสมอภาคของคนในสังคมต้องได้รับการประกัน จากรัฐ และการเปิดกว้างของสังคมที่ กลุ่มชนทุกคนย่อมได้รับการ คุ้มครองเสรีภาพในการดำเนินชีวิต

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2551) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมนิยมเป็น แนวคิดและแนวปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความ แตกต่างทางวัฒนธรรม รวมถึงแนวทางในการจัดการเกี่ยวกับอคติที่ มีต่อวัฒนธรรมชาติพันธุ์เชื้อชาติเพศศาสนาและลักษณะเฉพาะอื่นๆ โดยการปลูกฝังความคิดในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมแก่กลุ่มคนในสังคมและพัฒนาค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ โดยผ่านกระบวนการศึกษาในรูปแบบต่างๆ

วิลาศ โภธิสาร (2552) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่ม ชนที่อยู่ร่วมกัน แต่มีความแตกต่างกันทางชาติพันธุ์มีความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ด้านความคิด ความเชื่อ การต่อสู้และมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นทัศนะการปรับตัวและวิถีการ ดำเนินชีวิตของแต่ละกลุ่มชนที่อยู่ร่วมกันในสังคมใดสังคมหนึ่ง

2. แนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (ม.ป.ป) กล่าวว่า มนุษย์จะต้องมี “ทักษะสังคม” พื้นฐานในการอยู่ร่วมกัน ภายในสังคมที่มีกลุ่มคนที่หลากหลาย ซึ่งทักษะสังคมที่เสนอมานั้นเป็นกลุ่มทักษะต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกันภายในสังคม ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานเป็นทีม ทักษะการเข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย กฎ กติกาต่างๆ ในสังคม ทักษะการรู้จักและเข้าใจผู้อื่นอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้เพื่อสร้างความสัมพันธ์แก่กลุ่มคนในสังคมไปในทางที่ดีและยังเป็นทักษะที่จำเป็นต่อทุกเพศ ทุกวัย โดยจะต้องเริ่มเรียนรู้ทักษะสังคมพื้นฐานตั้งแต่วัยเด็ก

โชคชัย วงศ์ตานี (2555) กล่าวว่า สังคมพหุวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยอยู่ในสังคมเดียวกัน จะต้องมีความสามารถในการอยู่ร่วมกันอย่างลงตัว โดยมองว่าเป็นการจัดการความหลากหลายที่เน้นความเป็นกลางที่ไม่สุดขั้วจนเกินไปด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไป เช่น มาตรการ วิธีการหรือนโยบาย เพื่อสื่อให้เห็นถึงสมาชิกทั่วไปซึ่งอยู่ในสังคมนั้นๆ ได้เข้าใจถึงความหลากหลาย ประเด็นที่ควรพิจารณาในเรื่องการจัดการความหลากหลายระหว่างกลุ่มนั้น โดยความแตกต่างกันในเรื่องชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ อีกทั้ง จำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันมาก ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการเอาเปรียบและการลดทอนคุณค่าของกลุ่มต่างๆ หากปล่อยไปโดยไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสามารถขยายไปเป็นความขัดแย้งและนำไปสู่ความรุนแรงดังที่ในพื้นที่ต่างๆ ในปัจจุบัน

ปิยะ กิจถาวร (2550) พิจารณาหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่มีความหลากหลาย ซึ่งมีกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันที่แตกต่างกันในเรื่องชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ การดำรงชีวิตของแต่ละกลุ่ม บางครั้งทำให้เกิดความขัดแย้งด้านคุณค่าและทัศนคติซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในเชิงกายภาพได้ จึงจำเป็นต้องมี หลักการอยู่

ร่วมกันของคนในสังคม ซึ่งได้ค้นพบข้อเสนอหลักการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากงานวิจัย ดังนี้ 1) การอยู่ร่วมกันต้องมีความเข้าใจในหลักศาสนาซึ่งกันและกัน ทุกศาสนิกต้องดำเนินชีวิตภายใต้ กรอบของศาสนา 2) มีการปฏิสัมพันธ์กันโดยไปมาหาสู่ระหว่างกัน กรณีที่มีความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนมุสลิม จะต้องสื่อสารด้วยภาษามลายู 3) มีคุณธรรม และจริยธรรม รู้ความต้องการของเขา ของเรา 4) การระงับข้อพิพาทระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมุสลิม จะขอความเห็นใจกัน โดยไม่ต้องพูด ถึงเรื่องผิดถูก 5) กรอบในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน คือ เรื่องสั้นทำให้หาย เรื่องยาวทำให้สั้น 6) ให้ความเสมอภาคทั้งชาวไทยพุทธและชาวมุสลิม 7) ดูแลความสงบสุขของชุมชน สอดส่องคนไม่ดีทั้งที่เป็นผู้ร้ายและข้าราชการที่ทุจริต นอกจากจะมีหลักในการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางสังคมซึ่งเป็นแนวทางให้ทุกกลุ่ม

สำนักงานเลขาธิการผู้สภาผู้แทนราษฎร (2556) ได้กำหนดแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมไว้ว่าสังคมควรปฏิบัติและมีหลักธรรมประการหนึ่งที่ควรพิจารณาในหนทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คือ การอดทนอดกลั้นในความแตกต่าง คือ การยอมรับในความแตกต่าง ซึ่งโดยพื้นฐานของมนุษย์ย่อมมีความแตกต่างทั้งในเรื่องทางกายภาพและพฤติกรรมการอดทนอดกลั้นจะเกิดขึ้นเมื่อคนในสังคมมีความยอมรับและเคารพซึ่งกันและกันอันนำมาซึ่งการสร้างเอกภาพของการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความหลากหลายได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรีชาญาณ แก้วนัย (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการผสมผสานระหว่างระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง 2) ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิม

ในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่างการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเพิ่มเติมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามเพศหญิงอายุระหว่าง 31-45 ปี เฉลี่ย 37 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีสถานภาพสมรสมีอาชีพเกษตรกร อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลที่ศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลตั้งแต่ 21-40 ปี เฉลี่ย 33 ปี ระดับของปัจจัยที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่างอยู่ในระดับมากส่วนระดับการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธ กับไทยมุสลิมในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่างอยู่ในระดับปานกลางนอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมีความสัมพันธ์กับการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในเขตจังหวัด ภาคใต้ตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทาง วัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ ปัจจัยด้าน การศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะนิสัย ปัจจัยด้านการร่วมชาติพันธุ์ ปัจจัยด้านการใช้สาธารณประโยชน์ ร่วมกันและปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ตามลำดับ ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม ระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่างได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทยกรณีศึกษา สังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนประตูท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมตามหลักการของแต่ละศาสนา 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบและวิธีการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมที่เหมาะสม

สำหรับสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และได้ศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลสำคัญ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความผลการวิจัยพบว่า 1) หลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ในชุมชนประตูท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการสร้างให้ประชาชนในชุมชนประตูท่าแพเข้าใจและยอมรับซึ่งความแตกต่างในเรื่องของแนวคิดวัฒนธรรมประเพณีและความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ลัทธิ ความเชื่อ 2) ความสอดคล้องของหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามหลักการของแต่ละ ศาสนา คือ การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธ คือ การรักษาศีล 5 พุทธเจ้าที่โพธิ์ราชนิคมไม่สร้างความแตกแยกให้เกิดในชุมชน ทำตนให้เป็นประโยชน์ชุมชนชาวคริสต์ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเปิดกว้างแต่ละชุมชนสู่สังคมอย่างเท่าเทียมกัน ให้ทุกคนในสังคมหันมาเข้าใจความแตกต่าง และสนใจเรียนรู้ความแตกต่างกับความรู้ที่มีอยู่ 3) การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย: กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำเสนอรูปแบบและวิธีการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม พหุวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม คือ ในชุมชนชาวพุทธส่งเสริมเยาวชนและประชาชนที่อยู่รอบวัด ชุมชนชาวคริสต์ คือ ส่งเสริมการยอมรับในเรื่องความแตกต่างในเรื่องความคิดตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน อันจะเป็นผลให้การอยู่ร่วมกันในชุมชนที่มีความหลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ

พรอุษา ประสงค์วรรณ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติในแขวงวัด กัลยาณเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร นี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาทฤษฎีทางสังคม วิทยาและหลักคำสอนว่าด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ศาสนาคริสต์และ ศาสนาอิสลาม 2) เพื่อศึกษาการ

อยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนพุทธ คริสต์อิสลาม ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติของชุมชนพุทธ คริสต์อิสลาม ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร มาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความสงบสุขร่มเย็นเป็นสิ่งที่ปรารถนาของมนุษย์ทุกสังคมมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มแบบพึ่งพาอาศัยกันและกัน โดยมุ่งหวังจะได้รับความคุ้มครองและได้รับประโยชน์จากกันและกัน ชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ มีพื้นที่ 0.785 ตารางกิโลเมตร มี 6 ชุมชน ประชากร 10,509 คน มีการพัฒนาชุมชนให้มีความเรียบร้อยสะอาด มีสาธารณูปโภคพื้นฐาน ครบถ้วน มีการอนุรักษ์อาคารสถานที่ๆ ไว้เป็นอย่างดีประชาชนในพื้นที่มี 3 กลุ่ม นับถือ พระพุทธศาสนา คริสต์ศาสนา และศาสนาอิสลาม ซึ่งต่างศาสนาต่างก็มีความรักความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ต่างช่วยกันพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนมีแต่ สันติสุข ทั้งนี้ก็เพราะว่า ทุกคนมีความสำนึกในชาติ คือถือว่าตนเป็นคนไทยรักผืนแผ่นดินไทย คนไทยทุกคนไม่ว่าเชื้อชาติใดเมื่อมาอยู่ร่วมกันก็ถือเป็นเพื่อนร่วมชาติเป็นพี่น้องกัน อนึ่ง ทุกคนมีศาสนา แม้จะแตกต่างกัน แต่ก็มีหลักการเดียวกัน คือทุกศาสนาสอนให้ตนเป็นคนดีมีน้ำใจ มีเมตตาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่วิวาทบาดหมางกันประกอบอาชีพสุจริตเพื่อสร้างตน สร้างสังคม และประเทศชาติให้มั่นคงทุกคนมีความจงรักภักดีในพระมหากษัตริย์แม้จะเป็นชาวพุทธ แต่ก็ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงปกครองไพร่ฟ้าประชาชนด้วยทศพิธราชธรรม เหตุปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้ประชาชนต่างศาสนาในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งหลักการและพฤติกรรมดังกล่าวสามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับสังคมต่างศาสนาในที่อื่นๆ ของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

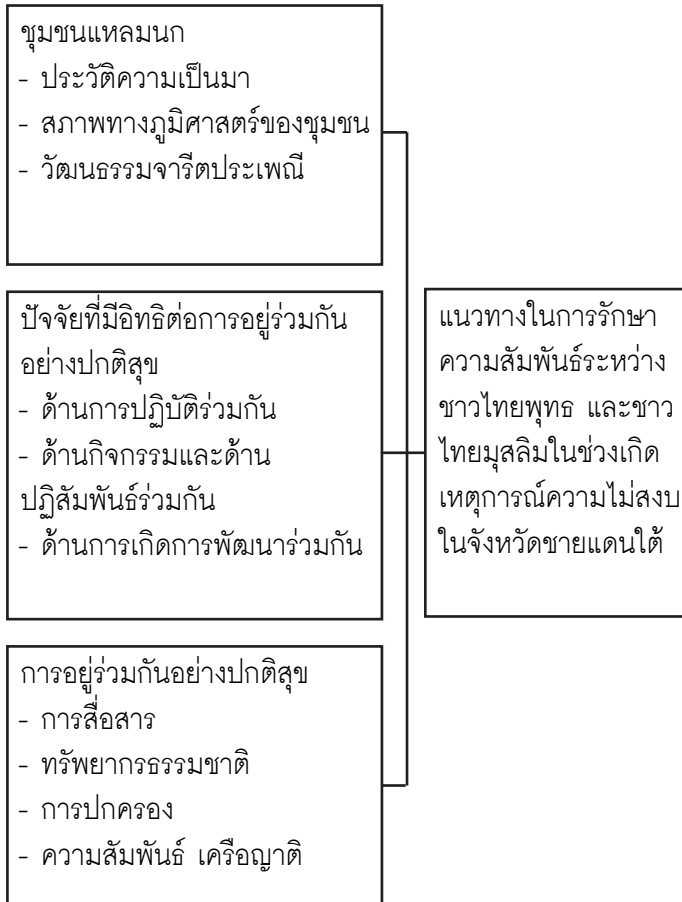
เรณูมาศ รอดเนียม (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชนสองศาสนา: กรณีศึกษาชุมชนตะโหนด อำเภอดงหลวง จังหวัดพัทลุง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชน สองศาสนาศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จที่ทำให้เกิดความกลมกลืน ทางวัฒนธรรมในชุมชนสองศาสนา และศึกษา ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนชุมชนสองศาสนาไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันและความกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยใช้วิธีการศึกษาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่าลักษณะความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชนสองศาสนาคือการอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขในสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างสองศาสนา การทำบุญร่วมกัน การไปมาหาสู่กันความเข้าใจและการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมร่วมกันได้โดยไม่ขัดกับหลักปฏิบัติทางศาสนา และการรับเอาวัฒนธรรมของอีกฝ่ายมาประยุกต์ใช้โดยไม่ขัดกับหลักปฏิบัติทางศาสนา

สุริยา วานี (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ด้วยเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา) เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2547 ทำให้ชุมชน ในตำบลทรายขาว ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจกันระหว่างชาวไทย พุทธและชาวมลายูมุสลิมในชุมชนทรายขาวและอาจส่งผลในระยะยาวหากชุมชนไม่ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าว การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของชาวไทยพุทธและชาวมลายูมุสลิมและศึกษาแนวทางการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัด

ปัตตานีในช่วงเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ตั้งแต่ปี 2547 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ทูตทาง ทรัพยากรธรรมชาติผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งระบบการปกครองที่มีความ ยุติธรรมความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการสื่อสารภาษาเดียวกันเป็น ปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของชาวไทยพุทธและชาวมลายู มุสลิมในพื้นที่ตำบลทรายขาว ซึ่งชุมชนทรายขาวนำแนวคิดสมานฉันท์ มาปรับใช้เป็นแนวทางการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวมลายูมุสลิมในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการประนีประนอม การชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจ และการร่วมมือกันของทุกฝ่ายซึ่งเป็นวิธีการที่ดีและให้ผลอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาบริบทชุมชนสังคมพหุวัฒนธรรม ในพื้นที่ชุมชนบ้านแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัด ปัตตานี ศึกษาใน 3 ประเด็น คือ ปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่าง ปกติสุข ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมุสลิม เพื่อสำรวจความคิดเห็นของ ประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข และศึกษาถึงแนวทาง ในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและมุสลิมในช่วงเกิด เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนด ปัจจัยด้านต่างๆ คือ ด้านการสื่อสาร ด้านทรัพยากร ด้านการปกครอง ด้านความสัมพันธ์เครือญาติ เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกัน อย่างปกติสุข และสำรวจความคิดเห็น ของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยการ อยู่ร่วมกันอย่างปกติ พร้อมนำแนวคิดเชิงสมานฉันท์อธิบายถึงแนวทาง ในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมุสลิมในชุมชน แหลมนกในช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ดังนี้

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม กรณีศึกษา: ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี” เป็นวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และ

เชิงคุณภาพ (Qualitative Data) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

1.2) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaire) แบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

1.3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของ เนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามแต่ละข้อเพื่อหาค่าความสอดคล้องของสิ่งที่ต้องการวัด โดยการหาค่า IOC (Index of Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.4) เมื่อได้แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นแล้ว นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยจากสมาชิกของชุมชนทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี รวมจำนวนทั้งสิ้น 100 คน

2) การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ศึกษาแนวทางในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ในช่วงเหตุการณ์ความไม่สงบ และศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวมุสลิม โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก (In- depth interviewing) และการสังเกต (Observation) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive Sampling) จากผู้นำศาสนา (เจ้าอาวาส, โต๊ะอิหม่าม) ผู้นำชุมชน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบานา ประชาชนในชุมชนบ้านแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวนทั้งสิ้น 10 ท่านโดยกลุ่มผู้ให้

ข้อมูลหลักมีดังนี้

- ผู้นำทางการ	จำนวน	3 คน
- ผู้นำไม่เป็นทางการ	จำนวน	2 คน
- สมาชิกของชุมชนชาวไทยพุทธ	จำนวน	5 คน
- สมาชิกของชุมชนชาวไทยมุสลิม	จำนวน	5 คน

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้ในการวัดเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและจัดเรียงอันดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างและความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) เพื่อให้เห็นการกระจายของข้อมูล

3.2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ และคำถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบแล้วเรียบเรียง ตีความ ตามหลักตรรกะและวิเคราะห์เป็นข้อสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม กรณีศึกษา: ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี” ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งหมดมาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการศึกษาด้วยการบรรยายประกอบตาราง ผลการศึกษารายได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ร้อยละของข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม
กรณีศึกษา : ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (N=100)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	38	38.0
	หญิง	62	62.0
อายุ	21 ปี ถึง 30 ปี	19	19.0
	31 ปี ถึง 40 ปี	51	51.0
	41 ปี ถึง 50 ปี	20	20.0
	51 ปีขึ้นไป	10	10.0
นับถือศาสนา	อิสลาม	59	59.0
	พุทธ	39	39.0
อาชีพ	ไม่ได้ศึกษา	7	7.0
	มัธยมต้น	33	33.0
	มัธยมปลาย	36	36.0
	ปวส/ปวช	13	13.0
	ปริญญาตรี	11	11.0
ระดับการศึกษา	ไม่ได้ศึกษา	7	7.0
	มัธยมต้น	33	33.0
	มัธยมปลาย	36	36.0
	ปวส/ปวช	13	13.0
	ปริญญาตรี	11	11.0
ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (N=100)	ร้อยละ
รายได้	ต่ำกว่า 5,000	3	3.0
	5,001-10,000	37	37.0
	10,001-35,000	56	56.0
	มากกว่า 35,000 ขึ้นไป	3	3.0

จากตาราง 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 ของประชากรทั้งหมด รองลงมาคือ เพศชายจำนวน 38 คน

คิดเป็นร้อยละ 38.0 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31 ปี ถึง 40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 ของประชากรทั้งหมด รองลงมามีอายุระหว่าง 41 ปี ถึง 50 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 รองลงมานับถือศาสนาพุทธ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมา มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมาอาชีพการประมง 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 ของประชากรทั้งหมด ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-35,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมามีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ด้านการปฏิบัติร่วมกันในชุมชน

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ท่านเข้าร่วมปฏิบัติการจัดการปรับภูมิทัศน์ร่วมกับคนในชุมชน	3.14	0.799	ระดับปานกลาง
2	ท่านร่วมปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรมที่คนในชุมชน	3.14	0.766	ระดับปานกลาง
3	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและชี้แจงปัญหาต่างๆในการดำเนินงาน	2.61	0.723	ระดับน้อย
4	ท่านแนะนำหรือให้คำปรึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงาน	2.85	0.796	ระดับปานกลาง

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
5	ท่านเข้าร่วมปฏิบัติงานในงานพัฒนาสังคมและทรัพยากรชุมชน	2.94	0.763	ระดับปานกลาง
6	ท่านปฏิบัติร่วมกันในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชน	3.08	0.813	ระดับปานกลาง
7	ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ชุมชนได้กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ	3.05	0.809	ระดับปานกลาง
8	ท่านได้ปฏิบัติงานและมีวิสัยทัศน์ร่วมกับคนในชุมชน	3.05	0.880	ระดับปานกลาง
9	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดโครงการ/กิจกรรมต่างๆของชุมชน	3.08	0.844	ระดับปานกลาง
10	ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ต่างๆของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.30	0.882	ระดับมาก
โดยรวม		3.02	0.721	ระดับปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ด้านการปฏิบัติร่วมกันในชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติงานปานกลางในประเด็นการอยู่ร่วมกันด้านการปฏิบัติร่วมกัน ($\bar{X}=3.02$) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขด้านการปฏิบัติร่วมกันในประเด็นท่านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆของชุมชนอย่างสม่ำเสมอและได้มาตรฐานพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเด็นนี้ว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.30$) ในประเด็นท่านเข้าร่วมปฏิบัติการจัดการปรับภูมิทัศน์ร่วมกับคนในชุมชน ท่านร่วมปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรม ที่คนในชุมชนท่านปฏิบัติร่วมกันในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนท่านมีส่วนร่วมในการจัดโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ชุมชนได้กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอท่านได้ปฏิบัติงานและมีวิสัยทัศน์

ร่วมกับคนในชุมชนและท่านแนะนำหรือให้คำปรึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานและได้มาตรฐาน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเด็นนี้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$, $\bar{X}=3.14$, $\bar{X}=3.08$, $\bar{X}=3.08$, $\bar{X}=3.05$, $\bar{X}=3.05$ และ $\bar{X}=2.85$ ตามลำดับ) ในประเด็นท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและชี้แจงปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเด็นนี้ว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.16$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี ด้านกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของชุมชน	3.37	0.812	ระดับปานกลาง
2	ท่านร่วมประเพณีต่างๆ ของคนในชุมชน เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ วันอาซูรอ วันร่ายขอ	3.15	0.757	ระดับปานกลาง
3	ท่านส่งเสริมกิจกรรมในด้านการกีฬาเพื่อเยาวชนในชุมชน	3.08	0.895	ระดับปานกลาง
4	ท่านแนะนำหรือให้คำปรึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงาน	2.83	0.911	ระดับน้อย
5	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการแก้ไขปัญหภายในชุมชน	3.10	0.893	ระดับปานกลาง
6	ท่านปฏิบัติร่วมกันในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชน	2.85	0.903	ระดับน้อย
7	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ยาเสพติดที่ชุมชนได้วัดไว้	3.05	0.929	ระดับปานกลาง

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8	ท่านคิดว่ากิจกรรมที่ทำร่วมกันกับคนในชุมชน ไม่ส่งผลกระทบต่อนาน	3.05	0.924	ระดับปานกลาง
9	ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆของ ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.08	0.002	ระดับน้อย
10	การทำกิจกรรมร่วมกันทำให้ท่านมีสัมพันธภาพ ที่ดีกับคนในชุมชน	3.30	0.968	ระดับมาก
	โดยรวม	3.09	3.09 0.899 0.899	ระดับปานกลาง

N=100

จากตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ด้านกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติงานปานกลาง ($\bar{X}=3.09$) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขด้านการปฏิบัติร่วมกันในประเด็น ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นหนาแน่นของการชุมนุมการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้ท่านมีสัมพันธภาพ ที่ดีกับคนในชุมชนท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอท่านเข้าร่วมประเพณีต่างๆ ของ คนในชุมชน เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ วันอาชูรอ วันรายอท่านเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหายาภายในชุมชนท่านส่งเสริมกิจกรรมในด้านการกีฬาเพื่อเยาวชนในชุมชนแล้วท่านคิดว่ากิจกรรมที่ทำร่วมกันกับคนในชุมชนไม่ส่งผลกระทบต่อนาน ได้มาตรฐานพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเด็นนี้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$, $\bar{X}=3.18$, $\bar{X}=3.16$, $\bar{X}=3.16$, $\bar{X}=3.15$, $\bar{X}=3.10$, $\bar{X}=3.08$ และ $\bar{X}=\bar{X}3.07$ ตามลำดับ)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ด้านการพัฒนาร่วมกันในชุมชน

ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ท่านเข้าร่วมการพัฒนาและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ภายในชุมชน	3.08	0.800	ระดับปานกลาง
ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น	2.90	0.798	ระดับปานกลาง
ท่านเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน	2.93	0.844	ระดับปานกลาง
ท่านร่วมคิดและกำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาชุมชน	2.98	0.844	ระดับปานกลาง
ท่านรวมออกเสียงประชามติในการดำเนินงานต่าง ๆ ของชุมชน ที่มีผลกระทบ ต่อประชาชน	3.01	0.847	ระดับปานกลาง
ท่านร่วมสนับสนุนทางด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำไปพัฒนาชุมชน	3.00	0.888	ระดับปานกลาง
ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชน	3.02	0.864	ระดับปานกลาง
ท่านนำความและทักษะมาใช้ในการสร้างผลงานที่ดีให้กับชุมชน	3.07	0.844	ระดับปานกลาง
ท่านเข้าร่วมพัฒนาชุมชนในด้านยาเสพติดเพื่อให้เยาวชนมีชีวิตที่ดีขึ้น	3.07	0.913	ระดับปานกลาง
ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนเพื่อให้ดีขึ้น	3.05	0.892	ระดับปานกลาง
โดยรวม	3.02	0.853	ระดับปานกลาง

N=100

จากตาราง 4 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ด้านการพัฒนาร่วมกันในกลุ่มชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติงานปานกลางในประเด็นการอยู่ร่วมกันด้านการปฏิบัติร่วมกัน ($\bar{X}=3.02$) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขด้านการปฏิบัติร่วมกันในประเด็นท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น ท่านเข้าร่วมการพัฒนาและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ไปในชุมชนท่านนำความรู้และทักษะมาใช้ในการสร้างผลงานที่ดี ให้กับชุมชนท่านเข้าร่วมการพัฒนาชุมชนในด้านยาเสพติดเพื่อให้เยาวชนมีชีวิตที่ดีขึ้นท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนเพื่อให้ดีขึ้นท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชนท่านร่วมออกเสียงประชามติในการดำเนินงานต่างๆ ของชุมชน ที่มีผลกระทบต่อประชาชนท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทางด้าน การเงิน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำไปพัฒนาชุมชนท่านร่วมคิดและกำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนด้านเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเด็นนี้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08$, $\bar{X}=3.07$, $\bar{X}=3.07$, $\bar{X}=3.05$, $\bar{X}=3.02$, $\bar{X}=3.01$, $\bar{X}=3.00$, $\bar{X}=2.98$, $\bar{X}=2.93$ และ $\bar{X}=2.90$ ตามลำดับ

สรุปแนวทางในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมุสลิมในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ทราบว่ากระบวนการเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีเป็นวิธีการรักษาความสัมพันธ์ของคนในชุมชนดังนี้

1) การร่วมมือกันของคนในชุมชน พบว่า คนในชุมชนมีการร่วมมือกันโดยมีการปฏิสัมพันธ์กันมีการทำงานร่วมกัน หากมีกิจกรรมภายในชุมชน คนในชุมชนจะมามีส่วนร่วมทำให้เกิดความสามัคคีไม่เบียดเบียนกันและกัน ตลอดจนมีการพัฒนาร่วมกัน ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ทำให้ชาวไทยพุทธกับชาวมุสลิมเกิดความหวาดระแวงต่อกัน จึงมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือช่วยกันหาแนวทางการรักษาความสัมพันธ์ของพี่น้องใน ชุมชน แห่หมนกให้กลับมาเหมือนเดิมดังเช่นเดิม ส่วนปัจจัยด้านการสื่อสารที่ถือว่าเป็นหลักสำคัญในการพูดคุยเพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน ระหว่างชาวไทยพุทธและมุสลิม และปัจจัยด้านเครือญาติโดยเกิดจากการแต่งงาน ผสมผสานกันในวันฉัตรมงคลทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น เป็นความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

2) การทำความเข้าใจกันของคนในชุมชน พบว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ให้กับคนในชุมชนได้รับรู้ และเข้าใจถึงสถานการณ์นั้นว่าเป็นเรื่องของความขัดแย้งทางการเมือง ไม่ใช่เรื่องของระหว่างศาสนา การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในชุมชนแห่หมนก คนในชุมชนที่มีการอาศัยร่วมกันมีการทำกิจกรรมเรียนรู้ติดต่อสื่อสารร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกันมีจิตวิญญาณและความผูกพันอยู่กับพื้นที่ที่เรียกว่าหมู่บ้านแห่หมนกที่อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน ถึงแม้จะมีสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้สร้างความหวาดระแวงระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในความเป็นจริงแล้วสถานการณ์ต่างๆ ไม่ได้บั่นทอนจิตใจของทั้งสองศาสนาเป็นอย่างไร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นปัจจัยด้านทรัพยากรที่ทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันได้ เพื่อประกอบอาชีพดำรงชีวิตตามปกติและปัจจัยด้านการปกครอง ทำให้เห็นว่าระบบการปกครองภายในชุมชนมีความสว่สวายภาคและมีความยุติธรรมกับทุกคน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลในชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เกี่ยวกับการศึกษาในประเด็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม กรณีศึกษา: ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1) ปัจจัยด้านระบบการปกครองภายในชุมชน การปกครองในชุมชนหมู่บ้านแหลมนกโดยคนในชุมชนมีอำนาจสิทธิและความสามารถในการตัดสินใจที่บ่งบอกถึงการเป็นชุมชนเข้มแข็งการเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่มีการอาศัยร่วมกันมีการทำกิจกรรมเรียนรู้ติดต่อสื่อสาร ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน วัฒนธรรมและภูมิปัญญาประจำถิ่น มีจิตวิญญาณและความผูกพันอยู่กับพื้นที่ที่เรียกว่าหมู่บ้านแหลมนกที่อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน และผู้นำชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนในงานพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ เช่นด้านเศรษฐกิจความปลอดภัยและความสงบสุข แม้ว่าโดยธรรมชาติแล้วการทำหน้าที่ของการเป็นผู้นำจะต้องมีความขัดแย้งและมีการปะทะการบ้านแต่สำหรับผู้นำชุมชนในบ้านแหลมนกต่างให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของชุมชนและพี่น้องในพื้นที่ที่เป็นอันดับแรกผู้นำชุมชนจะต้องมีความยุติธรรมในการปกครองดูแลลูกบ้านทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวมุสลิม สอดคล้องกับ ปิยะ กิจถาวร (2550) ที่กล่าวถึงหลักการพิจารณาหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่มีความหลากหลาย ซึ่งมีกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันที่แตกต่างกันในเรื่องชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ การดำรงชีวิตของแต่ละกลุ่มบางครั้งทำให้เกิดความขัดแย้งด้านคุณค่าและทัศนคติ ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในเชิงกายภาพได้ จึงจำเป็นต้องมีหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และกรอบในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน การให้ความเสมอภาคทั้งชาวไทยพุทธและชาวมุสลิม

2) ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ หมู่บ้านแหลมนกเป็นหมู่บ้านที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยการประมง เรื่องอาหาร อาชีพ เพราะเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับทะเล เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ทรัพยากร ธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์เป็นฐานการผลิตที่สำคัญของชุมชนในภาคการประมงสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในพื้นที่โดยที่ชาวบ้านไม่ต้องเคลื่อนย้ายแรงงานและถิ่นฐานไปยังที่อื่น นอกจากนี้สภาพชุมชนมีผู้คนอาศัยอย่างปกติสุข การดำรงชีวิตของคนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย การที่มนุษย์รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเพื่ออาหาร ความเชื่อ ความคิด การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์คิดค้น ทั้งที่เป็นวัตถุ และนามธรรมที่เลือกให้มนุษย์กับธรรมชาติและมนุษย์กับมนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับปรีชาชาญ แก้วนัย (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การผสมผสานระหว่างระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในเขตจังหวัด ภาคใต้ตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทาง วัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะนิสัย ปัจจัยด้านการร่วมชาติพันธุ์ ปัจจัยด้านการใช้สาธารณประโยชน์ร่วมกันและปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นปัจจัยด้านทรัพยากรที่ทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันได้ เพื่อประกอบอาชีพดำรงชีวิตตามปกติและปัจจัยด้านการปกครอง ทำให้เห็นวาระบบการปกครองภายในชุมชนมีความสวຍภาคและมีความยุติธรรมกับทุกคน ส่วนปัจจัยด้านการสื่อสารที่ถือว่าเป็นหลักสำคัญในการพูดคุยเพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน ระหว่างชาวไทยพุทธและมุสลิม และปัจจัยด้านเครือญาติโดยเกิดจากการแต่งงาน ผสมผสานกันในวัฒนธรรมทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น เป็นความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

3) ปัจจัยด้านการสื่อสาร ในชุมชนแหลมนกจะมีการสื่อสารเป็นสองภาษาด้วยกัน เนื่องจากคนในพื้นที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรมแต่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในด้านการสื่อสาร ชาวไทยพุทธก็จะสื่อสาร

ด้วยภาษาไทย ส่วนชาวไทยมุสลิมก็จะสื่อสารด้วยภาษามลายู แต่ถ้าเวลาเจอกันก็จะพูดเป็นภาษากลางเพื่อเกิดความเข้าใจกัน สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (ม.ป.ป) กล่าวว่า มนุษย์จะต้องมี “ทักษะสังคม” พื้นฐานในการอยู่ร่วมกัน ทักษะต่างๆ ที่ใช้ในการ ปฏิสัมพันธ์ และการสื่อสารระหว่างกัน ในสังคม ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานเป็นทีม และยังสอดคล้องกับพระมหามงคลกานต์ จิตฺตมโม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า หลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมและความสอดคล้องของหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามหลักการของแต่ละศาสนาทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และส่งเสริมการยอมรับในเรื่องความแตกต่างตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน

4) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ เครือญาติ ผู้คนในชุมชนแหลมนกมีความสัมพันธ์ที่ดี ไปมาโดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นไทยพุทธหรือไทยมุสลิม ภายในชุมชนมีการแต่งงานระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมทำให้เกิดการยอมรับประเพณีระหว่างกันและมีการไปมาหาสู่ระหว่างเครือญาติเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรอุษา ประสงค์วรณะ (2556) ได้พบว่า คนมีความสำนึกในชาติ ถือว่าตนเป็นคนไทย คนไทยทุกคนไม่ว่าเชื้อชาติใด เมื่อมาอยู่ร่วมกันก็ถือเป็นเพื่อนร่วมชาติเป็นพี่น้องกัน อนึ่ง ทุกคนมีศาสนาแม้จะแตกต่างกัน แต่ก็มีหลักการเดียวกัน คือทุกศาสนาสอนให้ตนเป็นคนดีมีน้ำใจมีเมตตาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่วิวาทบาดหมางกัน ประกอบอาชีพสุจริตเพื่อสร้างตนสร้างสังคม และประเทศชาติให้มั่นคงจะเห็นได้ว่าชุมชนเป็นเรื่องของความสัมพันธ์และความเกาะเกี่ยวกันของกลุ่มคน การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยพุทธและมุสลิมพบว่ากระบวนการเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีเป็นวิธีการรักษาความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เกิดความเข้าใจ

ต่อกัน โดยการร่วมมือกันของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ และการทำความเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้กับคนในชุมชนได้รับรู้ และเข้าใจถึงสถานการณ์นั้นๆ การใช้วิธีการดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงทั้งสองศาสนามีแรงยึดเหนี่ยวร่วมกัน นั้นเป็นการแสดงพลังความร่วมมือในการหาแนวทางการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมลายูมุสลิม โดยทั้งสองฝ่ายมีความร่วมมือกัน เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือกันนับถือเปรียบเสมือนเป็นพี่น้อง รวมทั้งมีการเข้าใจและแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างสันติวิธี

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการนำแนวคิดที่เกี่ยวกับประเพณีและกิจกรรมสำคัญทางศาสนาของชุมชนมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน ตลอดจนการนำแนวคิดไปปรับประยุกต์ใช้ในชุมชนพหุวัฒนธรรมอื่นๆ และส่งเสริมกิจกรรม งานประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ ให้ชุมชนมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

2. ควรศึกษาแนวทางหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมหรือสร้างความเป็นพหุวัฒนธรรมในองค์กรเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม และควรศึกษาความเป็นพหุวัฒนธรรมในองค์กรที่นอกเหนือจากประเด็นการวิจัยเพื่อรองรับการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในทุกมิติ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *พื้นฐานการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข*.

สืบค้น 27 มกราคม 2563, จาก <http://www.kriengsak.com/node/1288>

เกษม เพ็ญภินันท์. (2552). "ความไกลาหลของวัฒนธรรมศึกษา". ใน การประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 7 : ความไกลาหลของวัฒนธรรมศึกษาแยกเครื่องเรื่องวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

คมกฤษ ชาญณรงค์. (2555). *การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2562, จาก <http://citizenshipdmsu.weebly.com/>

โชคชัย วงศ์ตานี. (2555). ความหลากหลายที่ไม่หลากหลาย: การจัดการในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน เขมชาติ เทพไทย (บ.ก.), *มิติวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และสภาพอนาคต คืบสู่สันติจังหวัดชายแดนภาคใต้*. (หน้า 35-58). กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.

นิติไทย นมคณิสสรณ์. (2554). *สังคมพหุวัฒนธรรม*. เอกสารประกอบการสอนวิชาการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่และประชาคมอาเซียน. ศูนย์วัฒนธรรม : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

นัยพรพน (ผลวัฒน์) วรณศิริ. (2550). มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรมแนวคิด ทฤษฎี ความเป็นมาและสาระสำคัญ ด้านมานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม ฉบับสมบูรณ์ กรุงเทพฯ : เอ็กสเปอร์เน็ท

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2553). *ความหลากหลายแต่คล้ายคลึงของวัฒนธรรมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ.

- ปรีชาชาญ แก้วนัย. (2556). *การผสมผสานระหว่างระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- ปิยะ กิจถาวร. (2555). *ในخمชาติ เทพไทย (บ.ก.) มติวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และภาพอนาคตคืนสู่สันติจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- พรอุษา ประสงค์วรรณะ. (2556). *การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2550). *วิถีสังคมไท*. สรรนิพนธ์ทางวิชาการเนื่องในวาระหนึ่งศตวรรษปรีดีพนมยงค์. มูลนิธิเด็ก. กรุงเทพฯ
- พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโม. (2562). *การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยศ สันตสมบัติ. (2556). *ความหมายวัฒนธรรมมนุษย์กับวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถานวิจัยพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2553). *ความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2562, จาก <http://eduinternet.pn.psu.ac.th/msrc/index>
- เรณูมาศ รอดเนียม. (2555). *ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชนสองศาสนา: กรณีศึกษา ชุมชนตะโหนด อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).

- วิลาศ โภธิสาร. (2552). *การปรับตัวทางสังคมของชาวภูยในบริบทพหุวัฒนธรรมเขตอีสานใต้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). *พื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุรैया วานี. (2557). *การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมกรณีศึกษา ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). *ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาษาอังกฤษ

- Marshall, T. H. (1950). *Citizenship and social class and other essays*. Cambridge: Cambridge University Press.